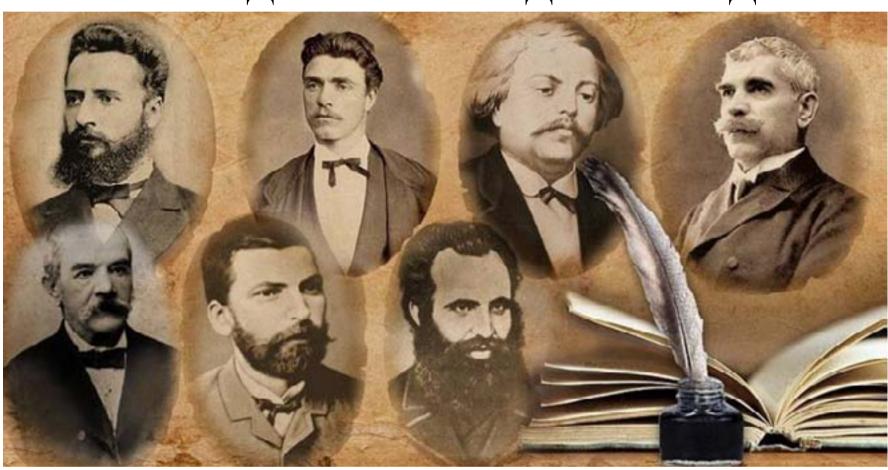
БРОЙ 229 - Година XXIX ноември 2022 ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА Цена 1,00 лв. Основан от Д.Б.Митов и списван от него от 1928 г. до 1944 г. в София

1 НОЕМВРИ - ДЕН НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ

ISSN 1310 - 7917

KAT № 430

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ "ВЕСЕЛИН ХАНЧЕВ" ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО ИЗДАНИЕ

І награда (статуетка "Златното яйце" и отпечатване на дебютна стихосбирка) <u>Даница Ивова Христова, 18 г., Велико Търново</u>

наследство

вчера срещнах любимия си във влака беше провесил глава през прозореца заиграваше се със светлината сякаш усещаше смъртта по-близо отвсякога. днес спешам баша си в метрото очите му шарят по всяка повърхност като чужденец който е уверен че все някой ще му помогне ако се изгуби. утре ще срещна сина си на летището последния път ми каза че вечностите го натъжавали не можел да пътува по море затова се превръща в точка на небесния булевард.

<u> II награда Мария Гетова, 22 г., София</u> Болница

зад два бели чаршафа думите залепват за тавана и се спускат към клепачите кръвта изтича с мислите оттатък нечия баба пее народни песни гони духовете, за да не я е страх смъртта влиза в стаята и отминава водата донася живота

като в приказките

възрастните дами вътре носят едни и същи чехли нямат време да ги купят по-далеч от подлеза от болница в болница от кабинет до кабинет отмерват останалото време да върне стрелките назад отсреща ги посрещат само празните думи следващият, моля

кои болести са по-страшни тези, които имаме или онези, които измисляме

стъпките в коридора търсят края му

/на стр.2/

Уважаеми дейци на просветата и културата, Скъпи старозагорци, Денят на народните будители е

светла дата в българския календар. Празник на духа, културата, книжовността. Ден за възхвала и почит

пред всички онези, които с перо, ум и сърце са съхранявали и надграждали знанието.

Повече от всякога ни е нужна будната сила да бъдем обединени за общо по-добро бъдеще. Вярвам, че заедно ще предадем напред за поколенията значимостта на българските писменост и култура, на просветата, на ценностите и стремежа да я има България.

> Вярвайте, мечтайте и дерзайте – смелостта и широко отворените умове, непознаващи граници,

са онази движеща сила, която ни е съхранила през вековете, която и днес е стожер на будителското дело. Честит празник!

Живко Тодоров Кмет на Община Стара Загора

ГОЛЯМАТА НАГРАДА ОТ "ЕСЕНЕН САЛОН 2022" СТАРА ЗАГОРА ЗАСЛУЖИ ХУДОЖНИКЪТ ПЛАМЕН КИРИЛОВ С КАРТИНАТА СИ "СЯНКАТА НА УТРОТО"

В изложбена зала "БАЙЕР", по традиция, навръх 5-и октомври – Празник на Стара Загора, майстори на четката се събират под липите, и Съюза на българските художници за да дарят цвят и изящество на съгражданите си и гостите на града. още членовете на журито - Милен Тази година те отбелязаха и 65 години Алагенски, председател на местното Кадифето от парфюма на сестра ми. от създаването на местния организиран художествен живот.

празник на града не би бил толкова журито на "Есенен салон" 2022г. и Катя Ако разперя ръце за прегръдка, значим без "Есенен салон". Това събитие Христова - гл. уредник на Художествена ще погледна нагоре. е незаменима традиция за нашия град. галерия Казанлък.

65 години са достолепна цифра и пожелавам на художниците още дълги години попътен вятър и все толкова големи успехи. За Община Стара Загора е въпрос на чест да бъдем редом до вас и да бъдем съорганизатор на това така значимо събитие. Творчеството е красота, вие дарявате тази красота", отправи поздрав към присъстващите Диана Атанасова – началник отдел "Култура".

В изложбата бяха включени 88 творби, показващи почти всички техники на изобразителното изкуство. След заседание на журито, в надпреварата за първо място се състезаваха творби от 45 автори. Награда за "Млад автор" се *и там, на мрежата отвън,* присъди на Миглена Колева. Номинации "Есенен салон" 2022 г. заслужиха Дамян Баев и Георги Златев. На събитието, Бояна Веселинова Узунова, 21 г., организирано от Община Стара Загора - Стара Загора, поздрав отправиха представителство на СБХС, д-р Пламен Каленото желязо на баща ми. Петров, директор на Художествена Мога да се смея боса. "Това е знаково събитие и днешният галерия Казанлък и председател на И да вляза в съня на непознат.

ЕСЕННИ ЛИТЕРАТУРНИ ДНИ - СТАРА ЗАГОРА

Членове на дружеството на писателите гостуваха на Народно читалище "Димитър Наумов -1908" - с. Преславен. Свои стихове прочетоха: Крум Георгиев, Ботьо Буков, Пенчо Пенчев, Виолета Бончева, Кристина Божанова, Мира Дочева, Живка Барова, Йордан Атанасов и Таньо Клисуров.

52 ФЕСТИВАЛ НА ОПЕРНОТО И БАЛЕТНОТО ИЗКУСТВО 17.11 – 2.12 , CTAPA 3AΓOPA 2022

17 ноември четвъртък – Откриване, Изложба живопис Милчо Димитров 18 ч.

17-18 ноември – Държавна опера Стара Загора, Фауст– опера с кукли, премиера, 19 ч.

18 ноември, петък, Опера, фоайе – Златният век на българ-

19 ноември, събота – Мистерията на тишината - авторски спектакъл на Светозар Иванов, пиано, 19 ч. 20 ноември, неделя – Осем, Александра Драгова, авторски

танцов спектакъл, 19 ч.

- 21 ноември, понеделник 50 години софийски музикални седмици, изложба, 18 ч.
- 21 ноември Ансамбъл Софийски солисти, концерт, 19 ч.
- 23 ноември, сряда Гласовете на Албания, песни от Албания и Косово, 19 ч.
- 25 ноември, петък Държавна опера Стара Загора, Лешникотрошачката, балет от Чайковски, 19 ч. 26 ноември, събота – Държавна опера Стара Загора, Лебедово езеро, балет от
- Чайковски, генерална репетиция с публика, 19 ч. 27 ноември, неделя – Гала концерт на майсторския клас на Калуди Калудов, 19 ч.
- 28 ноември, понеделник Държавна опера Варна, Дама пика, опера от Чайковски, 19 ч.
- 29 ноември, вторник представяне на Сиела, Найден Тодоров, Полъх от ангели, сборник с разкази, фоайе опера, 17.30 ч.
- 29 ноември Балет "Арабеск", Триптих, 19 ч.
- 30 ноември, сряда РБ "Захарий Княжески", 80 години танцова драма "Нестинарка",
- 2 декември, петък Софийска опера и балет, Чичовци, опера-сатира от лазар Николов, 19 ч.

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ "ВЕСЕЛИН ХАНЧЕВ" ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО ИЗДАНИЕ

Николета Владимирова Стефанова, 22 г.,

***Заровихме баба..

преди 40 дни във юли. Оттогава дядо все мълчи

и рядко гледа двора.

Закла кокошка, даде друга на съседите, разбра се с Ильо да му вземе кучето. Ще ходим в София,

да бъде с нас, сред хора. Че жега страшна, тук на лозето.

Днес ходихме на гроба, тамян запалихме под слънцето Восък капеше от сухите очи на старите

Следобеда си влязохме отново в къшата.

кокошката се беше върнала.

Велико Търново

Лекувам се бавно и светло... Обличам бялата ленена риза на мама.

Протягам сърцето си, не за да стигне до теб. Което остава след залеза, остава пред мен. Вечер прощавам, плача, пия гореща вода. Дърветата знаят – влюбените обещават. Вярвям в пушека от комина на ноември.

Мария Владимирова Игнатова, 22 г., София (втора награда през 2020 отличена и през

(*** кухнята все по-малко наша става...) Габриела Мирославова Маринова, 17 г., гр. Твърдица - (Старата къща) Божана Тонева Славкова, 18 г., Бургас (отличена и през 2020 и 2021 г.)

(*** Има едно мое аз...) Марая Людмилова Миланова, 16 г., София

(Къща) Виктория Мирославова Вановска, 24 г., Ста-ра Загора (отличена и през 2020 г.)

(Прогноза за времето) Мартин Красимиров Кръстев, 22 г., Асенов-град (отличен и през 2020 г.)

(***докато те нямаше...)

Маргарита Добринова Русева, 20 г., Плевен (отличена и през 2020 и 2021 г.) (Метаморфоза)

Михаел Георгиев Руков, 19 г., София (*** Всяка нощ сред дюните на ...) Магдалена Венциславова Бабачева, 16 г., Калоян Венчов Иванов, 24 г., София

ШКОЛАТА ЗА ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВА ПРИ НЧ "РОДИНА - 1860" ОТПРАЗНУВА 40 ГОДИНИ

(Блус соло)

В Регионална библиотека "Захарий Княжески" в Стара Загора с водосвет за здраве откриха експозицията, включваща над 200 платна и рисунки. Жители и гости на града имаха възможност да се насладят на творбите, съчетали почти всички техники на изкуството. Изложбата представя произведения и на бивши възпитаници на школата, утвърдени вече в своите

професии.

"Отбелязването на такава голишнина е знаково събитие и присъствието на толкова много поколения е доказателство за приноса ви през изминалите години. Показателно е за родителите, които докосват децата до красивото и духовното. Именно тези ранни стъпки, вие успявате да създадете отношение към изкуството. Поздравявам ви за груда и за мястото, което си наложихте в нашия град. Пожелавам ви само здраве и още успехи по пътя ви. Нека красотата ви напътства!", приветства оъководството на школата и гостите зам.-кметът на Община Стара Загора Иванка Сотирова.

Слово отправи и директорът на школата Мариана Алипиева. "Минаха 40 години! Всички, които виждам оне един хубав спомен, прекаран при нас. Имали

ме много незабравими оменти заедно и успехи, които сме сполеляли. Искам да благодаря на учителите, които са били до нас през годините, на тези, които вече не са сред нас, на читалище "Родина 1860", без които не можем да съществуваме. Голямо благодаря и към Община Стара Загора, които са били инаги наши помощници",

Над 2000 са били възпитаниците, усетили магията на школата, открили изкуството, таланта и красотата през 40-те години дейност.

Петя ЦОЛОВА

МОИТЕ СТИХОВЕ

СА ПИСМА ДО ПОИСКВАНЕ.

Идват думите в тях от високо ли, от дълбоко ли, и до днес откъде точно идват, не знам. Аз само в обичта си към хората и света като в пликове пощенски ги запечатвам и ги изпращам без адреси с улици, номера, имена. Така никога не узнах кой точно ги чака. Но зная със сигурност - те са за вас! Изпращам ги до сърцата ви, дано ги потърсят, дано в някоя нощ безсънна ги прочетат. Дано сладко или горчиво въздъхнат и в себе си ги приютят.

Дано тези мои писма като капки мед сред горчилките ви да капнат. Дано радостта в дните ви умножат. А за мене остават си те неизменно и моят ад земен и моят земен рай. И макар че до днес отговор нямам, аз вярвам: щом са писма до поискване, значи някой

мълчаливо ги чака и иска... И отново поисквам моите песни - писма да нямат преди края ми край.

ТАКИВА РАБОТИ

Денят ми е пълен с хора – вятърни мелници. Казват "Да!", после – "Не!" После "не"-то им става на "да" и "да"-то на "не". Въртят очи, плюнчат пръсти, дуят перки всеки миг вятърът от къде ще задуха следят. И усещам как гневно и обречено в мене изперква една Донкихотовка във пола, готова (и за кога ли?) пак с вятърни мелници да се сражава, сякаш никога не е била с разбита глава. Но от време на време, кой знае къде приютил се по веригата родова, се обажда и един Санчо Панса със трезвен глас: "Остави ги, тези вятърничави мелници а ти поседни най-после на сянка и пусни Росинант да пасе в този злак.

Само не заспивай, дръж юздите му здраво, до ще време и ние на оран да впрегнем този глупак." Но как на сенчица да полегнеш, без да задремеш?

И кой от двамата има право все пак? Дали тежкият като угар Санчо земен или оня безплътен хидалго крилат? И кой ще даде знак, че от вятърничавото се е пръкнало най-после орно време? И как без Донкихотовци ще се пръкне то?

ОТЧАЯН ОПТИМИЗЪМ

И за нищо не съжалявам!

Готова съм още утре да кажа на оная, с косата, стига вися над главата ми, дявол те взел, да вървим! Ще се усмихна на синовете си – горе сърцата! С приятелите защо на тръгване да говорим? Времето, най-после оттатък ще ни стига до насита за всичко, нали? Май още някой трябваше, отчаян, да ми махне за сбогом..

Но кой е той, Боже мой, кой? Имало ли го е наистина този мой Някой, или си е бил просто измислен от мене герой?

Чакай, чакай, къде ще вървя! И точно пък подир тази, с косата. И точно днес ли? Толкова много несвършена работа чака ме в този ден. Е, вярно, дума изрекох, все едно камък хвърлих, но все пак – ами ако още се лута

моят Единствен някой, да търси по белия свят единствено мен?

И ако насреша ми иле още невилим най-шастливият от живота ми ден?

ЕРГЕНСКИ ПАНАИР

Банко П. БАНКОВ

След като американците и англичаните бомбардираха за втори път София, градът ни отесня от евакуирани учреждения и столичани. По главната улица се появиха офицери със шпори, бързаха мустакати ротмистри и напети школници от кавалерийски ескадрон, минаваха достолепно натежали съдии и скромни писари с овехтели униформи от Върховния съд, очилати университетски професори и хубави артистки и артисти от трупата на Народния театър. Те бяха някак по-инак облечени, шапките им - широкополи, ръкавиците - бежови, вместо вратовръзки – вързани на фльон-

Ескадронният коневръз сковаха на площада пред Каравеловото училище, около яслите процвилваха и гризяха юзди охранени бели, алени и черни като катран коне. Тръгнеше ли ескадронът за учение на Табашко поле, тропотът на подкованите копита събираше дечурлигата от Дикисанската махала. Подтичвахме отзад през целия град, за да гледаме със зяпнали уста как строените в неспокойна редица коне и ездачи се понасят във вихрен галоп през зеленото поле, като страховито прииждаща река, земята кънти глухо, развяват се гриви, падат фуражки.

В лятната градина на ресторант "Сплендид", под платнени навеси на бели и червени райета, артисти пиеха пенеста бира от тежки стъклени чаши с дръжки, викаха им халби, играеха табла със съдии от Върховния съд. Съдиите носеха сака с жилетки, от горните им джобчета висяха златни ланци. Те споделяха полугласно новини от източния фронт и относно политическото положение. А професорът по биология, настанен у съседите, и неговата икономка (това пък какво ли значеше, тя беше попрехвърлила мома с панаир. брадавица на горната устна), ни пъдеше

напълни с мъже, доста от които бяха ергени, по-млади, а и по-стари, хубавци и не до там, но до един - софиянци и сред местните моми, които официално се водеха госпожици, настъпи голямо оживление, съревнование и полозрителност. Ергенският панаир ставаше в Градската градина, там в летния павилион два пъти седмично ескадронната духова музика свиреше потпури от оперети на Калман и Лехар; по Баш Бунарската алея, край прохладния Осъм, по нея се проточваще неделната разходка; и на Хижата - кацнал над града танцов салон с озвучителна уредба. От високоговорител певица с наскърбен глас късно вечер пееше "...облаци дъждовни, тъжни като мен, сами...'

Голежните си належли и тревоги споделяха с майка ми четирите стринкини племеннички; кака Вела – тя беше дъшеря на пивилен полипейски агент, възпълничка, белолица и червенокоса. Бях чувал майка да я пита как докарва точно

дългунест секретар-писар от Върховния и майка ми се скара. На изпращане тя то мъжът е узрял да знае какво търси, а съд. Кака Гинка я взе слабогръд софия- сподели със съседката, че има нещо на момичето си дочака късмета. адвокат. Ама бил стар, на четирийсет и не чух какво. и пет години, съобщи под секрет кака На другата привечер на вратата се съжаляваше, че някога е избързала, не е А главната артистка от Народния театър стори ми се строг, сякаш намръщен, не за всички посоки на света.

си почиваще от два до четири следобяд си заряза съпруга, разведе кмета и си го много висок, като мечка, с кафява мека

Но не всички госпожици се вредиха. На нашата улица остана да момува дъщерята на червендалестия и белокос Така през това лято нашият град се учител по химия, викаха му Хемико. Тя като главен инженер в Горно Оряховбеше мило, възпитано момиче, с нежно ското депо – прекъсна я той, отпи глътка лице и възпълни крака, поздравяваше вишновка от метална чашка, сребърна всички по-възрастни съседки, на неделна разходка излизаше с баща си и майка си, не ходеше с кавалери на танцови ше, майка не знаеше.) - Ще ми отпуснат вечеринки. Старата им къща, на етаж и квартира, но за да е самостоятелен апарполовина, с плочен покрив, беше чисто тамент, трябва да съм семеен - докато измазана, в преметения двор от пролет до разговаряха, младият мъж оставаше есен пъфтяха прекопани пветя, божури, майски сняг, латинки и невени

Майка понякога споделяше със стринка, докато тракаше с педала на шевната машина и си шиеше блуза на момиче, което майка е нарочила, тя ме сини и червени точки. Дъщерята на Хе-прати да върна глинена паничка със сухи мико, какво добро момиче, почтено, а все сливи и ябълки за ошаф, беше ги заела

Една зимна привечер, докато пълзях в Горно Оряховското железопътно депо Като стана девети септември и вой- и търси спешно да му намерят почтено Оряховица. ната свърши, башата на кака Вела го момиче, с което да сключи брак. Майка намериха удавен една нощ в Осъма. ми и леля Здравка изреждаха имената на и печена тиква, аз натоварих съкрови-Евакуираните учреждения се прибраха оределите госпожици от махалата, докато щето на испанския кораб под масата, а едно след друго в София. За там зами- аз виках "бум!", обстрелвах с бобени зър- майка въздъхна, като че ли с лека завист на, утешена, кака Вела, тя се омъжи за на испанския кораб, пречех на разговора и обясни на стринка, така ставало, коганец, който продавал желзария на улица ум, но бяха на стълбите, майка побърза "Ломска", кака Даца я отведе истински да хлопне вратата, да не избяга топлото коленете си, загледа се през прозореца,

взе в София. Така свърши ергенският шапка и кафяв балтон от хубав плат. Майка го покани да съблече балтона и селне, отвори лума за времето, тази година застудява рано.

- Госпожа, разбрали сте, постъпвам отвън и като златна отвътре (често я товарех в чехъла като испанско съкрови неподвижен като скала, ни усмивка, ни да кимне. - Затова търся добро момиче, което да сподели живота си с мен.

Точно да разбера кое ще е доброто предния ден от стринка. Може и нарочно

На другата привечер у нас се срещпо пода край бумтящата печка и с пират- наха дъщерята на Хемико, заруменяла ска шхуна преследвах испански кораб от студ и засмяно уплашена, сивото ѝ (шхуната беше ученическата кутия за зимно палто беше с мека яка от зайче, и моливи на брат ми, а испанският кораб кафявият неразговорлив мъж с широко - стар, разешен татков чехъл), на про- лице. Майка ги похвали и двамата, нищо зорна се почука и в стаята влязоха стул и че познаваще инженера само от вчера. такова червено, отнякъде го докарваха. съседката леля Здравка. Тя беше синеока, Размениха още няколко любезни думи, Братовчедките ѝ, кака Гинка, тънка като от Луковит, играеше бридж и пушеше ци- той съобщи на майка, че ще заведе дъпапур, тя караше курс за медицинска гари "Златна Арда". Майка ми я почерпи церята на Хемико на танци и обеща, че сестра и кака Даца, тя пък не караше и липов чай и сладко от зелени доматчета и ще я изпрати навреме до вкъщи. Късно курс и си изрусяваше мъха на горната (на мен ми даде да оближа лъжицата, с вечерта, като излязох да пишам, в ледеустна. Двете бяха мургави и зеленооки, която сипваше доматчетата от гледжосан ния въздух над града певицата от Хижата дъщери на железаря чичо Стилян. И кака глинен буркан.) Леля Здравка сподели, че пееше наскърбено "...облаци дъждовни, Пенка – снажна като царица и речовита, неин втори братовчед или трети, ама мнотя беше щерка на готвачката в Стопан- го добро момче, завършил спецализация разбрах, че мило засмяното момиче с яка ското училище леля Маринка и се учеше в Русия, е назначен за главен инженер от зайче и мъжът с кафява мека шапка са сключили брак и са отпътували за Горна

Майка и стринка се събраха на плетка

Майка замълча, остави плетката на зал него палаха бели снежинки. Може би Пенка, тя пък мина под венчило с мус- потропа рязко, аз се спотаих под масата и дочакала оня мъж, който да я отведе на такат хубавец – кавалерийски офицер. майка въведе в стаята млад мургав мъж, далечна гара, откъдето тръгват влакове

Той беше една от най-даровитите и най-

колоритни личности, които съм срещал в

Истинското му име е <u>Григор ПЪРВЕВ</u>,

близките му го наричаха Горчо, а повечето

приятели и познати от село, особено по-мла-

дите – бай Горьо. Художник по образование

- рисуваше предимно живопис (масло и ак-

варел), но беше добър и като график, и като

дърворезбар, а в бита на практика умееше

почти всичко: сам построи две къщи (от

изкопите до керемидите, само при леенето

на плочите нае работници), сам си направи

гардероб, ски, лодка, мандолина, плетеше

рибарски мрежи (серкмета) и кошове за

риба (винтери), шиеше си работни дрехи и

си поправяще обувките, можеще от нишо

да сготви нещо, в малката си градина от-

глеждаше едри дини и пъпеши, посади лозе

Наред с това той притежаваше богата

обща култура и широки познания в облас-

тта на изкуството и литературата, имаше

писателско "перо": разказите, спомените и

приказките му за деца (много малка част от

ръкописите му са публикувани) се отличават

с тънка наблюдателност, вярна психологиче-

ска характеристика и майсторско описание

Но най-интересното и най-впечатляващо-

то беше житейският път на тази необикно-

вена личност, дълъг път, изпълнен с много

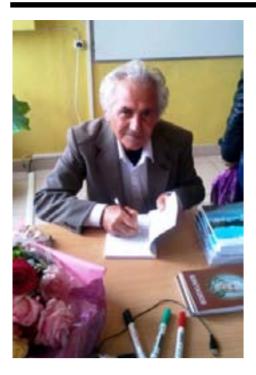
с няколко сорта грозде...

на природните картини.

за член на Съюза на художниците – бивш

затворник, уволняван от работа, въобще

неблагонадежден!

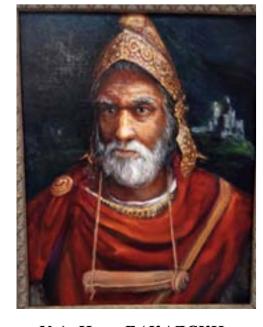
КЪНЧО ВЕЛИКОВ на 80 години!

МОМЧЕТАТА НА БАЧО КИРО

Априлски вятър нощите тревожи. Април събужда пъпките от сън. До кокала опрял е вече ножът от робските вериги хрипа звън. Напира сокът в младите дръвчета и те сънуват своя път зелен... Събирай, даскале, юнак-момчета за страшния учебен първи ден! Ще тръгнат - не за хлебеца и лука, и не за слава, ниви и пари. На свободата трудната наука докрай сърцата им ще покори. Без нея струва ли петак живота и ще познае ли душата мир? Велик се вие пътят към Голгота. към оня бял, заветен манастир. Ще пее там горещото олово в ония къси - вечни девет дни. И семето на мъдрото ти слово в браздите на душите ще кълни.

***

Какъв в твоят грях, за който се наказваш сам? Ти пътува дълго към една усмивка. която душата ти разтърси. Нима е късно, Боже мой, за този порив на сърцето. Безкрайни са студените пространства на тъгата. Дали ше имаш сили да ги разтопиш с дъха си, или поне да стоплиш премръзналите длани на враг и на приятел?

Худ. Нено БАКАЛСКИ, Воин Летописец

ПТИЦЕКЛАНИЦА

Бели, почти като лебеди. Проточили шии, стоят смирени. До вчера хранени и поени. доволни и сити. Не знаят, че днес кръвта им ще обагри бялата невинност на перата. Но само ако знаеха: щяха да изкълват очите ни, ръцете ни. с които ги натикахме безжалостно в кафезите, и да строшат преградите с крилете си... Но те не знаеха! какво ни готвят господарите, но стоим като бройлери в птицекланица. Нехаем, че и за нас отдавна е наточен ножът.

Под пластове от пясък спят твоите тайни. които не искам да узная. Аз нямам право на това. Търся само бисерът на твоята същност онзи бисер, който ше ме излигне над тинята на живота. За да имам сили да се радвам в делника на тази синьозелена вселена -

ОТДАЛЕЧАВАНЕ

Отиват си годините, отлитат така навярно Бог е отредил. Дали живял си? Кой да те попита?! Арена е животът, водевил.

Лета гореши и студени зими. един далечен спомен за любов. Чаровни музи - бившите любими аскет - за тях на всичко бе готов.

Вали в душата днес тъга най-чиста, април избухва пак със нежен взрив. Отвън отново всичко се разлиства една надежда бяла, че си жив!

ЗА ЖИВОТА

Не ми се умира, не ми се умира Петър Алипиев

Жесток рефрен и нечовешка жажда. За живота от Бога сътворен и раждащ. Не за твоя - по скоро за малкото лисиче и грижовната калънка. За върбите покрай реката баладична. И за този грал по-бял от ден.

Като комета в небето му се вписа и смъртта отрече. Ти - "стръкче в безкрайното време".

СЪТВОРЕНИЕ

Аз падаща звезда не съм видяла. На пътя не намерих нито лев. И цялата, ту черна, ту пък бяла, сама се сътворих с родилен рев.

ноември 2022

Перцето, дето нежно ме погали, до своята коса сама държах. На шията ми кротките корали и тях сама си купих, да, и тях!

Когато грейнах – ябълка узряла, изправила се – истинска жена – тогава благодатът ме заля и път към бълното пред мен проправи.

Меглена ПЕНЕВА

циганска кръв і

Изглежда, във моите вени тече циганска кръв, като лава. Огън и жупел са сплели ръце в една нестинарска жарава.

Толкова страст откъде ли се взе, вече не искам да питам. В цигански ритъм умът се тресе и с табораа тръгвам да скитам.

Всяко безчестие хвърля у мен още барут във вулкана, а бляськът щом измори ме съвсем, бързам гората да хвана.

И как пък веднъж не успях като тях нежните, женствени феи поклон да направя, с усмивка след грях, На кръстното разпятие, когато следите си кални да скрия

Но не! Аз съм с циганска, буйна душа! Ножа остър изваждам без жалост и с думи, и с поглед ще съсека всеки, който пречи ми да съм цяла!

Не мога без тебе, море! Без твоята дързост красива През две планини ме зове твоят грохот и сила пенлива.

Аз до тебе оставам Жена, нежна клонка до пяната бяла! И със сила на мека вълна всеки камък с търпение дялам.

Сякаш ти ме превръщаш в стихия, непокорно руша вълнолома, а щом цялото кално измия, чезна кротко и свършва погрома.

Аз не мога без тебе, море! Тук, до тебе е моята същност. А когато домът ме зове – знам, че ти си моят дом,

Какво ли се обърка по света? Коя ли брънка скъса се из дъно? Или настанаха библейски времена и ще платим за греховете скъпо?

Наскачаха човек срещу човек, лъжата със корона се накити и всеки мята истината, като меч, за да отвори уж на ближния очите.

Тъга и отчаяние видях, видях и дързост, с ореол небесен. И въздухът миришеше на страх, а посред него – нежна, детска песен.

ВЪЗКРЕСЕНИЕ

увиснал си и чакаш своя край, когато тръните ти на главата са твоите цветя, тогава знай:

Че слънцето, след смъртно затъмнение, показва гордо своя лик могъщ.

И всеки има свойто възкресение, ако разпънат е от хората на кръст.

ЦИГАНСКА КРЪВ II На Ц.

От всички мъже, до които стоях влюбена, пламенна, строга единствено ти не избяга от страх в своята мъжка бърлога.

Единствено ти като Зевс укроти вълните и с обич показа, че огънят в мене, не само руши, но може и дом да създава!

Из стихосбирката "Циганска кръв" на Меглена Пенева, Издателство "НЧ Даскал Петър Иванов" Стара Загора, 2022.

БАЙ ГОРЬО

(100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ХУДОЖНИКА ГРИГОР ПЪРВЕВ)

ва им с лек поклон и допрени два пръста

"Една зима – разказваше ми друг път той, – си дойдох на село и не можах да се върна навреме за изпита по "История на изкуството" при проф. Н. Райнов. Удобнонеудобно, отидох в дома му и го помолих да ме изпита, тъй като съм бил на село, паднал голям сняг, не съм можал да отида до града за влака и ... "От кое село си?" – прекъсна ме той. "От Драганово, Горнооряховско" – измънках аз. "А, добре. Ще те изпитам". После разбрах, че Н. Райнов е родом от с. Кесарево, също Горнооряховско. Излязохме почти земляци."

По време на следването е в класа на проф. Г. Богданов. "Бешков ме канеше в неговата катедра, но аз предпочетох декоративно- монументалната живопис пред рисунката и илюстрацията" - сподели ми веднъж и ми разказа следната случка с неговия професор: "Рисувахме на открито край Искъра

и през почивката всички се нахвърлихме в реката да се изкъпем. Аз, от малък израсъл край Янтра и усвоил какви ли не мурафети във водата, поех дълбоко въздух, гмурнах се, с нирене стигнах до другия бряг и се скрих в надвисналите на брега храсталаци. Минават 20, 30 секунди, минута, другите чакат да се покажа от водата, а мен никакъв ме няма! Настъпва паника, най-уплашен е професорът: "удави се, удави се!" – повтаря ужа-

видях, че работата

става сериозна, аз из-

лязох от храсталаците

и им замахах с ръка:

"Ехо! Тук съм!". Изядох един калай от

професора, който хем се гневеше, хем се

радваше, че всичко се е разминало бла-

Много още забавни истории от студент-

ските си години ми е разказвал бай Горьо.

Те са, така да се каже, веселата страна на

студентството му. А другата, истинската, е

ѝ не можеш да станеш учител по рисува-

друга несигурна художническа работа -

средно образование" – казва си той. И я

връща се в Академията и завършва успеш-

С двете редовни дипломи в джоба той е

назначен за гимназиален учител по рису-

ване в гр. Златарица. С огромна изненада

научих, че след едногодишно учителства-

не по политически причини бай Горьо е

арестуван и осъден на 3 години затвор!

По какви политически причини – не знам,

никога не съм го питал, на политически

теми с него никога не сме говорили. Да,

но висшето си образование.

трудности и борба за оцеляване, образоване Единствен син от втория брак на вече възрастни и бедни родители, след завършсен той и едва не се разплаква. Като

ване на прогимназията, едва 14-годишен заминава за гр. Филах, Австрия, където работи по зеленчуковите градини. Там за пръв път вижда по витрините картини, туби с маслени и кутии с акварелни бои, четки, платна, рамки, които запалват страстта на дремещата в него дарба на бъдещ художник. След завръщането си в България учи в земеделското училише в селото, после кандидатства в Художествената академия и е приет, без да има средно образование. Това е било възможно, ако на конкурсните изпити проличи безспорният ти художнически талант. "Можете ли да нарисувате по памет родната си къща?" – пита го професор от комисията. "Ама тя е много стара схлупена..." – отвръща с неудобство той. "Нищо, още по-добре" – подканя го отново професорът (после ще разбере, че това е Илия Бешков). Прави набързо рисунка на тяхната къща, членовете на комисията се споглеждат, кимат одобрително с глава и му лават елно разнопветно чиле да каже какви са цветовете на конците в него ("проверяваха дали не съм далтонист").

Освен И. Бешков, професори в Академията са му още Илия Петров, Георги Богданов, Николай Райнов и др. наши известни майстори. Като стулент активно участва и в художествената самодейност. Майка му вижла елна групова стулентска снимка, в която той е с фрак, цилиндър, мустаци, и се оплакала на баща ми: "Йордане, нашият Горчо не се учи за художник, той ще става циркаджия. Язьк!". А самият бай Горьо по повод на тази снимка ми разказа следното: "Дегизиран с фрак, цилиндър, лачени обувки и бастун вървя тежко-тежко по тротоара към Академията за вечерния маскен бал, срещат ме възрастни хора и отдалеч почтително ме поздравяват (сигурно ме вземат я за министър, я за кой знае каква друга той беше германофил, ценеше и вярваше важна персона), а аз отвръщам на поздра- на всичко с марката "Made in Germany", купи си лека кола "Вартбург", фотоапарат "Байрета", когато си строеше къщата използваше за дограмата и гредите някакви немски импрегнанти и т.н., но никога не е възхвалявал някогашното немско политическо устройство или немски политически дейци и не е хулил "народната власт" у нас. От затвора го освободиха предсрочно, но с отнети учителски права и без всякакви средства, той отиде на тежка, но добре платена на работа в мините, откъдето след двегодишно блъскане го уволниха, защото влязъл в остро пререкание с партийното ръководство Да, бай Горьо беше индивидуалист, непокорен и невъздържан, човек със собствено мнение и нетърпим към овластената посредственост, същевременно способен да се оправи и да излезе от всякаква трудна ситуация.

Въпреки трудния си живот, благодарение на природно здравия си и силен физически организъм (в лопълнение той не пушеще. не пиеше, само чашка-две при случай) и желязна психика, той доживя до патриаршеската 96-годишна възраст. Почина в София, при лъшеря си, кълето прекара последните През летните ваканции и отпуски, които прекарвах на село, го наблюдавах и се дивях как строи къщата-вила: как дяла камъните за основите, как изкусно майстори дограмата, резбованите тавани и дюшемето, как със собствено измислено устройство вдига от земята до втория етаж предварително напълнените с хоросан кофи, как реди керемидите... На бай Горьо дължа първите

След работата в мините се пребори отново за учителските си права, реабилитираха го, назначиха го учител в Кърджали, ала и там остана само година, уволниха го, говорел единствено за западни художници и западни

си познания по история на изобразителното изкуство, от него за пръв път чух имената на големите ренесансови художници Леонардо да Винчи, Микеланджело Буонароти, Сан-

Худ. Григор ПЪРВЕВ, Заседание на Троянския революцио-

художнически школи, не пропагандирал съветското изобразително изкуство и въобще

В Кърджали се сближава с учителката по български език Тотка Каранейчева от Троян и скоро се ожениха. Верен на оригиналните си хрумвания и илеи, бай Горьо решава по оригинален начин да прекара и медения си глад, недояждане, вечно безпаричие, с една дума – мизерия! За да продължи следването си, той цяло лято правеше кирпич на брега на Янтра.Като даровит младеж можеш да влезеш в Академията и без да имаш от по-дебели клони и вършини колиба за имаше прилика с Джек Лондон. двама край чешмата с обилна студена вода и тук прекарват няколко дни - бай Горьо не – такъв е бил законът. А да разчиташ лови риба (той хващаще риба и тогава, косамо на продажбата на картини или на гато баш рибарите нищо не хващаха), през леня кака Тотка вари на огъня рибена чорба не върви, "трябва да взема диплома за или пържи шарани и кефали, а в ясните и звездни летни вечери двамата седят пред взема. Като частен ученик, при това по два колибата, наоколо е тишина и спокойствие, класа на година! Междувременно, понеже чува се само шуртенето на чешмата и от не е служил и е вече на възраст, прекъсва време на време гласът на нощна птица. следването си и отива три години (както Бай Горьо взема мандолината и подхваща беше тогава) войник. Изкарва казармата, "О, донна Клара, мечта на южни мечти",... Илилия и романтика!

> През есента бай Горьо и съпругата му се гой беше назначен за художник в киното и си. През това време построи къщата си в рисуваше, участваше с картините си в местни, окръжни и напионални изложби, имаше и самостоятелни изложби, но не го приеха

дро Ботичели, Албрехт Дюрер и др., на люби мите му Рембранд ("гени-

ален майстор на портрета и автопортрета"), Рубенс ("много от картините му са рисувани от неговите ученици, той е минавал, оглеждал готовите работи и е бутвал тук-там с четката, т.е., образно казано, слагал е печатът на гения"), Франсиско Гойя ("картината му "Голата маха" е една от най-одумва-

коментирани художнически работи... Вечер, след изну-

рителния труд през деня, бай Горьо вземаше мандолината, която сам си беше направил и на която сам се беше научил да свири, и подхващаше на немски любимата си "О, лонна Клара" или някоя друга песен от неговите млади години. Друг път разтваряше тетралката с твърди корини и на прима виста съчиняваше някоя детска приказка месец. Вместо екскурзия в чужбина (откъде или друга история. Често отваряхме дума за пари, а и кой ще ги пусне в чужбина!) двамата с булката се качват в лодката и "акос- Лондон и неговия роман "Мартин Ильн", в тират" в живописната и малко тайнствена който съдбата на героя се родее със съдбата местност "Гаджала". Той набързо стъкмява на самия бай Горьо. Впрочем той и външно

Много пъти съм си мислил, мисля си и сега, ако бай Горьо, този природно даровит и волеви човек, беше се родил и израснал при други условия, ако имаше възможност изияло да се посвети на изкуството, или ако беше от тези пробивните, самоизтъкващите се, шумящите, натискащите се да пишат за тях по вестниците и да ги показват по телевизията, каква ли шеше да бъде неговата съдба? Мисля си и друго. Колко хора като него биха се борили и издържали на трудностите, които са го съпътствали цял живот? Впрочем кое е по-вярно? Това, което казва народът: "Не можеш да избягаш от съдбата установиха за постоянно в Троян. С конкурс си". "Каквото ти е писано (орисано) – това ще стане", т.е. житейският път на всеки от остана там на работа до пенсионирането нас е предопределен, или думите на римския сенатор и мъдрец Гай Солустий: Suae quisqae Thogh, след нея и на село. Зимните месеци — fortunae faber est ("Всеки е ковач на собствената си съдба")? Не знам. Нека всеки сам прецени – борба или примирение.

Стефан СТАНЕВ

Триптих

7

Лъчезар СЕЛЯШКИ, Сатовча

Какво мълчание огромно,

каква безкрайна тишина!

зад облак сребърен – луна.

Брези днес Бог е нарисувал

макар и сам, да не тъгуваш

с невидим весел тебешир –

сред безпределния всемир.

И нищо тук не е случайно -

сред тишината – ритъм нов.

А ти си в него малка тайна,

а ти си в него светлината,

пулсираща сред необята,

и зов за повече любов.

II

Зелено слънце между клони,

КОНКУРС "АКАДЕМИК НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ" 2022

Христина БОРИСОВА, Севлиево

ЗЕМЯ ЗА ЕСЕННИ ЩУРЦИ

Не за пролет и не от капризна дъждовност допрях тази тънка черта на зелените дълги полета – те не искат, но могат, когато пристигна при тях да ме пуснат и с макова нежност да люшнат пердета. Те са къща, в която щурците са просто деца неразбрали на нотите трудните стъпки... и кретат не по стълбица стръмна, по звездните тежки дъна неподвластни на жаждата пиеща бавно поета. Затова, щом повее на заника топлият дъх с белоликия вятър по кожата с галещи пръсти, ще остана за малко, да мога и аз като тях да попитам – от песни и стихове как се възкръсва. Няма никакви тайни, когато земята тъче на полетата, точките бели, с букети от лайка нито в зрелите, стиснали шепи зърна класове те преливат от нежност на чакаща в тъмното майка. За да има и пътища с вдянат конец за късмет, ще си метна забрадката бяла – нали ми отива? – като тънка русаля осъмнала в сънна роса да се спусна към извора горски с душа-самодива. Тази толкова топла и лятно зовяща земя ме повика... и аз ще пристигна, дори да е сетен този мой необятен и лъхащ на жажда копнеж да съм тук и да чакам с щурците поредната есен. Само тук колелото завърта сезони и дни с тази мелница бяла, на камък оставила слънце – да калява със жега и мъка, сърце да боли; не боли ли, тогава да тъне и вдън да помръкне. Не за пролет и не от каприз дъждовеен дойдох, а да чуя дали и щурците в тревите са будни. Те са тук! И надпяват със своя сърцат съпровод най-трептящите струни на всички избродени друми.

Светла ДАМЯНОВСКА, Мездра

Поезията е сребърен чироз... Дълго ловуваш думите (хлъзгави, гъвкави рибки), в мътното море на езика. После обилно ги осоляваш с горчивите си представи за красота и изключителност. Нижеш ги в словосъчетания, в дълги и здрави изречения, в стихотворения или в поеми... Окачваш ги върху фасадата на къщата (ако имаш къща) из върху стената си във Фейсбук. да ветреят (да отлежат, за да видиш, ще изсъхнат ли или ще се развалят). Там ги пече слънцето на одобрението и ги брулят ветровете на злобата... Ако не си ги поръсил добре с оцет, ги кацат и плюят всякакви оси и мухи... Накрая ги сваляш, леко ги начукваш (редактираш), внимателно ги притопляш (елегантно ги припомняш на феновете), поставяш в красива чиния (редиш ги в книга) и церемониално ги сервираш, на малцината, които обичат поезия (разбира се с лимон, зехтин, копър и поооооооооооовечко бяло вино). Нарича се премиера на нова книга, но всъщност си е тържествена дегустация на поетичен деликатес за разбиращи. А другите се мръщят и връщат порцията, поръчайки си мръвки с лук и боб яхния.

ЕХО ОТ ДЕВЕТИ НАЦИОНАЛЕН ПОЕТИЧЕН

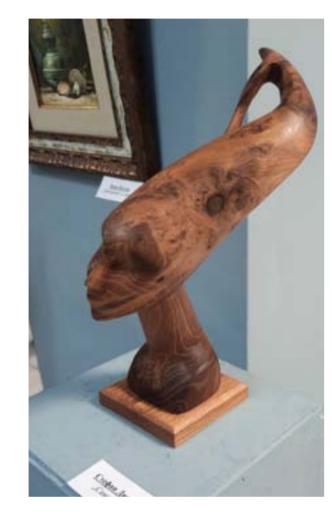
Стефан ДИМИТРОВ,

Xyδ.

Бюлен АБДИШКОВА, Якоруда, на 18 години

ЖИВИТЕ ВЪЛНИ

Запечатвам парфюма ти върху спомените си. Усмивката давам назаем. Морето е пълно с мечти. А ти си причината да бъдат живи всички мои вълни.

Пламена Николаева ТОНКЕВА

Не сме дорасли, за да се обичаме и затова тръгнахме в различни посоки, но ще се срещнем някой ден, може би на булеварда или в парка, играейки с децата си. Усмихнати и убедени, че животът ни е всичко. за което сме мечтали. В онзи уж обикновен момент, нещо ще се счупи. Знам! От хилядите разпръснати парчета да подредиш пъзела си "живот". Отново. Нешо ше липсва. Ще липсвам аз! Ще се върнат въпросите, отговорите, съмненията, уравненията, теоремите-сухата наука, която ни дава убедеността, че ако използваме формулата ще решим уравнението. Уравнението няма решение! Бунтът на душите ни не иска теореми, иска свобода. Свобода, която не отговаря на калъпа. Цял живот живеем, като математици, търсим "Х", а сме с "У", понеже формулата гласи така. Когато ти писне от задачите, Ела! Чакам те с четка и бои.

Нарисувай каквото искаш...

Емилия ПРОДАНОВА, Добрич

ноември 2022

КВАНТОВИ СЪНИЩА

Ти си сън. Навярно те сънувам. Изгревът ме търси под клепача. Прегърни ме, не искам да се будя,

щом се будя в друга паралелност, а денят ми е парченца от окръжност, по която непрестанно обикалям, и не мога при теб да се завърна.

В мислите приплъзват световете и все съм на ръба на две вселени. Порталът се отваря само нощем тогава всички светофари са зелени.

Навярно в някоя далечна паралелност сънищата са реалност споделена. Как искам да огъна някак времето и да сънувам с теб в една вселена!

Заспивам. И пак при теб се връщам. С теб съм. Утрото е толкова далеч!

Любомир ЧЕРНЕВ, София

ГРОБЪТ НА ЛЕВСКИ

Къде са костите ти, Дяконе? Къде е гробът ти, Василе? Ще тегне вечно туй проклятие. Ще ни души със страшна сила. И ще ни спомня за бездушие. За безхаберие безмерно. Защо допуснахме тъй скверно завета ти да не послушаме? Да имаш гроб и да се знае от всички! Не защото може пред гроба ти да се покае поредният безлик велможа. Не. Просто гробът ти е нужен, за да достигне до сърцето на старецът и на детето... Като надежда да ни служи! Защото всеки ден, Апостоле към края ни ни приближава. Единствен ти – без гроб, без кости сред нас си жив. И жив оставаш!

Хари СПАСОВ, Пловдив

НА РЕСНИЦИ

Ще отлитнат годините, тези есенни птици, а гнезлата им пусти ше мълчат във лозниците. Ще отминат и зѝмите, тези строги царици, а дворците им бели ще са спомен в зениците. Ще си тръгнат мечтите ни, тези паметни жрици, ще се веят полите им по площади и жици. Ще се скрият и думите, тези властни тигрици, ще се лутат във книгите между тънки корици. Ще изсъхнат сълзите ни, тези тайни жълтици, ще сме бедни, но мъдри, побелели стоици. Ще притихнат сърцата ни, тези вечни комици, там децата си гладни ще отглеждат орлици. Ще настане покой, ще ни пеят клириците, ще се слеем с дъжда на тънки ресници.

ПРИРОДОПЯВАНЕ

щом те има единствено след здрача,

Всички сънища са кръстени на теб. Заспивам и горещо те прегръщам.

Лежа по гръб на хълма – сам, на слънчев прицел – безимен, топъл кръст от тишина. В разтворените шепи – камъче и птица. Небето днес е слязла далнина

в зениците на моите очи. И дишам с ритъма спокоен на брезата, и вслушвам се в гласа зелен на светлината – тя с твоя глас възрадвано звучи.

И аз съм целият възторжен звук и нежен трепет. Ето – ти си тук, любима, и аз съм тук – родопски син. Съм. Тук.

И пак ме милваш с весели лъчи, ти, моя мълчалива кръстнице – незрима сълза и пристан в пъстрите очи.

III

Доскоро бялото море на разцъфтелите дървета, в което спеше тайна светла, превърна се в зелен релеф...

Изтля луната – късна свещ – и слънцето като вретено събира преждата червена на изгрева – горяща пещ.

Трептят на крехък връх листа. Те болката не подозират – сияйни, силни в радостта.

А ние, притаили дъх, съзираме през тях всемира, пронизвани от леден лъх.

Иван АНГЕЛОВ, Белгия

Вестникопродавачката

Вестникопродавачката беше огромна и космата, преди е била миньор, стругарка и заведущ смяна, като взе будката, разшириха вратата, беше с диабет, ишиас и кръвно, но редовно засмяна

бачкаше без почивен ден, мустаката и бездетна мъжа й умрял в мините, още преди демокрацията, усмивката й беше детска и някак непълнолетна, лятото продаваше сладолед под акацията...

Понякога дремеше седнала, внезапно се сепваше често даваше трохи на един бял гълъб, сетне той отлиташе, а аз я чувах как шепнеше: "Защо човешкият живот е толкова дълъг?"

Асан ХАДЖИПЕХЛИВАНОВ, Плевен

Тази жена, която

събираше в скута си есента

ухаеше на ябълки и розмарин и прикадяваше в пладнето смирна и пресяваше пшениците във нощите си-смугли монахини беше бродница залезът пръсваше в петите си малинов и тежък. а денят й – оранжев пъпеш разпукан разсипваше ухания от лято и в очите й покълваха изгреви, тази жена, която носеше в скута си есента, както се носи млечно пеленаче, както се носи препечен комат за вечеря в душата й ръмеше ситен дъжд и цъфтяха окъснели минзухари и минаваха талиги, препълнени със сонати на щурци, а тя предеше синева за душите ни и шиеше топли халища за студената зима Тази жена, която събираше в скута си есента беше моята майка.

СВОБОДНО ДИШАНЕ

Вдишвам действителност, излишвам съниша.

В паузата на покоя виждам как се движат народи и ангели,

и жени, облечени само с обеци и гривни, виждам армии от сребърни рицари, които вече са загинали, но търсят своя пълководец, за да получат вчерашни заплати и корони...

Небе без облаци, море без водорасли, любов без памет, живот без смърт е празното пространство на свободното ми дишане. Това е весело безсмъртие. Човешката душа е въздухът на нашето свободно дишане което е поетът. Но кой говори с властен глас във него? Какви са тия стихове, които удрят като гръм в огромното безмълвие? Как всички изречения пораждат цветове и образи, които тръгват към света навън, където получават време и пространство? Навън е времето. пространството и въздухът а вътре е любовното свободно дишане родено от блаженството при нашето зачеване.

Денис ОЛЕГОВ, София

Не сме готови да погледнем пред прозореца, не сме способни да не вдишваме насила. И плуват всички дни

в моретата на грозното, и няма риби да окажат съпротива.

Отвъд водите на създадените спомени обгръщаме се със завивката от нищо. Оказва се, че с раждането сме отронени като трохите, непостигнали значимост.

Дора ЕФТИМОВА, Варна

В СЪНЯ МИ ГАЗЯТ НЕСТИНАРИ

В съня ми нагазват нестинари. Върху жарава стъпват с боси нозе. А очите им въглени – парят. Цяла ме изгарят – с горещи ръце.

Нагоре ме вдигат, като икона. За милост молят и за любов. Над мене – грешница и мадона, застилат божествено - бял покров.

И аз – потомката на Ева, се превръщам цяла в светлина. Божията любов поела, я изпращам навред по света.

И щом нагазят пак нестинари върху жаравата вътре в мен, своята обич към вас отправям и в любов превръщам всеки ден.

Румен ДЕНЕВ, Казанлък

че смъртта е просто преход в друга

реалност? Къде е духовното ниво?

Къде е нравствената потребност да

не нараняваме другите просто защото

Простете, че пиша за това. Омръзна

ми да подминавам. Да игнорирам. Да

потискам емоциите си. Ако това ви

Аз не се сърдя на никого за това, че

не е постигнал високо ниво на емпатия

и толерантност. Моля ви, спестете

агресията си. Няма да ви отговоря с

агресия. Ще отговоря с любов. Нека

вашата агресия си остане при вас. И

Бог да ни пази. Неговата Любов е

Е, аз не съм достигнала такова ниво.

Но вървя по пътя. И се надявам, че по

този път ще срещна много от вас.

Разрешената, възможната любов била

скучна. Не искам да споря с една талантли-

ва поетеса под нейно интервю. Въобще не

искам да споря с нея. Това е Манталитет

Сега нека просто развием тезата, която

Да, за разрешената любов трябват

много усилия и работа над себе си, за да

продължиш да бъдеш интересен на дълго-

годишния партньор. А в чуждо семейство

- един от вариантите на забранената

юбов - е къде-къде по-лесно. Там всичко е

вече създадено. Там партньорите са изгра-

дени личности. Там си интересна, без да

полагаш големи усилия – просто защото

И за да не ти е скучно, на-

можеш да нараниш поне

хълтваш в чуждия свят. Ама

двама души, а ако има деца

- и много повече, на кого му

пука. На някого му е скучно.

Разрушаването на моето

семейство тръгна от една

подобна, на която й беше

скучно. Тя не се посвени да

се развихри, когато бях бре-

менна. Говоря за събития

отпреди тридесет години.

Но и досега като чуя нещо

подобно, почва да ми се гади.

и омразата всичко изглежда

незначително. Много неща

през този месеи след смър-

тта на мама ми се видяха

маловажни. Единствено

обичта има значение. Няма

да кажа любовта. Зашо-

то повечето хора разбират

тази дума в много тесен

Вчера ходих да полея цве-

тята в опустелия дом на

моите родители. И видях

един луксозен лист за писма с

много рози по него. На него бях

написала: "Честит рожден

ден! На дядо и татко, който си има всичко,

Борис е моят син. Най-отгоре, на шка-

фа, татко е пазил този лист хартия до

смъртта си. И сега, шестнадесет години

по-късно, той свидетелства за нашата

ОБИЧ... Сигурно е придружавал някой пред-

мет. Веднъж се наложи да заложа златния

си пръстен при лихвар, за да мога да му купя

подарък. Но подаръка, който този лист е

придружавал, не помня. Затова пък думите

Думите остават. Пишете, дори да не

сте писатели. Пишете всичко, което

смятате за важно. А най-важното е Лю-

бовта. Тя стои над всичко. Над мъдростта,

справедливостта, истината, морала. Над!

подаряваме нашата обич!" 4.03.2001 г.

Пред лицето на смъртта

Простете.

смисъл.

Борис и Мина

са ни съобщили за нечия смърт?

разстройва, не четете.

отравя вас, а не мен.

Това е.

ЗА ЛЮБОВТА

на завоевател.

не си съпругата.

иначе звучи интересно.

Виолета Бончева представя в Стара Загора новата книга "Ексma3^{**} на хасковската писателка Мина КАРАГЬОЗОВА

ЗА ДЕТЕТО В МЕН

За потиснатото в мен дете, на което не давам свобода, защото не мога да си го позволя. Детето, което тъгува за невъзможните любови, за вече отминалите неша, за нешата, невъзможни за случване.

За детето, което се страхува от болката и болестите, от смъртта на близки хора. За детето, което на събуждане от сън си мисли: "Трябва да се обадя на мама и да я попитам...". И се облива в сълзи, когато се сеща, че мама вече я няма и не може да й се обади.

За детето в мен, което сънува, че украсява новогодишна елха с татко...

За детето в мен, което си мисли, че за всичко има време и всичко може да се повтори. Че няма нищо окончателно. Че дори смъртта не е окончателна...

Всъщност, детето в мен е право. Защото наистина нищо не е окончателно. Защото сме безсмъртни обитатели на временни тела. Защото в безкрайното време, което е пред нашите души, всичко може да се поправи и да се случи.

Да мечтаем, да обръщаме внимание на интуитивните прозрения, на проблясъците просветление, на знаците на съдбата, на сънищата. Това са отблясъци от другите светове, където са живели и ще живеят душите ни.

И да вярваме, че любимите хора са вечни като нас. И ще се срещаме с тях отново и отново... Да бъде!

И ПАК ЗА НЕПОИСКАНОТО ДОБРО

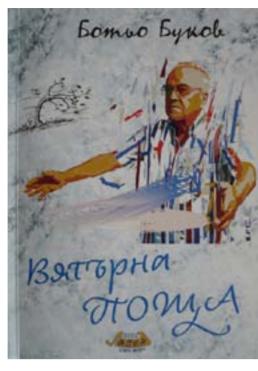
Мислех си за непоисканото добро. И за това, че слабият човек е зъл. И за това, че постоянно надценявам душевните сили на околните. Мисля си, че ако аз мога да големи грешки напоследък.

Простете, ако прозвучи преувеличено, но в момента всички сме на среша със смъртта. И ще използвам клишето – тя е част от живота. Когато е починал близък човек, съмишленик, раздялата е тежка. И на човек му се иска да не скърби сам, а с приятели. В това е смисълът на погребалните ритуали, некролозите и пр. Освен езотеричния смисъл, разбира се...

Ако човек нарича себе си поет, творец, се налага да прояви душевна сила. Да посреша предизвикателствата на живота. Да посреща новини за смърт на близки и познати. Без да изпада в гняв и истерия. Без да прави скандали, задето е уведомен. Да, такива новини разстройват. Но по тази логика, като почине някой, нима следва да обявим това за държавна тайна само защото някой може да се разстрои

А къде е емпатията, моралната подкрепа, човещината? Къде е разбирането,

ЛИРИЧНАТА ПОЩА НА ПОЕТА

Ботьо БУКОВ - поет и преводач - испанист, се представя със седма лирическа книга "Вятърна поща". Тя съдържа разделите: "Искри под пепелта", "Година", "Опуси", "Недосънувано" и "Кръг". Верен на класическата форма, той изгражда стиховете си като двустишни и четирисрични строфи, осемстишия / октави, както в предната стихосбирка "Сто и една песни за теб" /2021/. "Вяърна поща" е лирична животопис, в която сюжетно са представени многобразните превъплъщения на поета, като в тях са вплетени актуални събития, празници, съприкосновения с хора, изразени са

Худ. Росица ПОПЧЕВА, Поглед отвътре

чувства към всичко, в което поетът, верен на творческото си умение да извайва диалози и монолози, внушения, и чрез сентенции да ги обобщава.

Диалогичност - ето основната характерологична черта на тази поезия. И светло, и мрачно, живеят в неделимо единство, а мъдрото обобщение в лиричните поанти въвежда орфическия свят на непреходни ценности. Дори и пандемията от короновируса е повод да се свърже трагичното усещане с

"кислородния недостиг" на любов. Като назовава конфлитите, ламтежа, човешката суета, лирикът тъси

причините, търси разбирателство и хармония, призовава към откровеност и помирение. Защото трябва "Да снишим децибелите/ в спор помежду ни,/ да си чуем отвътре гласа!!" Този "вътрешен глас" често се появява като аргумент, допълнителен образ на необходимостта от доброто, усмивка и братска прегръдка, и нежност. И за да не си "блъскаме в монитора челата". Актуално наблюдение, изказано лаконично в "Отрезвяване"

Открил добрия човек Ботьо Буков му изгражда поетична защита /"Добрият човек"/ " Животът ни без доброта е ад/ в десетия си кръг тук на земята." Парадоксални са образите в мисловните светове на поета, от които той изцежда самоосъжданията на суетността и греховете. Самовеличаенето, макар и условно, го довежда и до горести. както библейския Еклесиаст:..

От теб се заразих с нелепа болест в нозете си да искам този свят. Брах само грехове. Спечелих горест Но времето ще ги отмие, брат!"

Грехът, иронията, сдържаният смях, умереното иносказание, ни съпровождат в стиховете на поета. И повенето в чата, и в голишните времена, водят до смирение, благовеене, чисто вълнение, откровени, изповедни слова към света, към любимата, към Бог. Самоиронията е неделима от хармоничните отношения, които поетът

> внушава, и тя идва като успокоение в любовта.

Поетът броди през месеци и сезони, вижда като на екран страсти, вълнения, душувни пейзажи и възрастови промени. Стихотворението "Май", според мен, е едно от най-добрите пейзажни стихотворения в българската лирика. А в "Юни" величието, красотата на родината е в образа на капката роса.

Ако цената на любовта е в материалното, тогава лиричния герой смирено се успокоява в преходността на живота, но и с верността на "остарялата любов".

Най-предана е вечната забрава, най-вярна остарялата любов.

"Мигове" Ботьо Буков създава лирика, вярна на традициите в българската поезия, чиста,

безкоистна, изповедна, формалноясна и откликваща на всеки знак и символ на съвремието - мода, технологии, промени вобщестото, семейството, душевността:

И се питаш година ли мина, или самият живот?

"Голина"

Стихове-химни:за вятъра, времето, любовта, красотата. "Вятърна поща", вдъхновена от сърцето на Ботьо Буков, което приема и отдава любов - богата с необяснимата съкровищница на

Здравко ПЕЕВ

9

УПОКОЙ

Посред обширния мегдан на чудното село Драганово има висок бял паметник на загиналите воини през 1912 – 1913 и 1915 – 1918. Ръстата бронзова фигура изобразява боец в нападателна стойка, стиснал пушка с нож и с раница на гръб, творба на Васка Емануилова. От двете страни, северна и южна, с по три имена изписани са загиналите, съответно команден състав и редници. Общо 170 за Твоята България. А живите нас мъже. Учудващо много жертви спрямо благослови да й служим читаво!

основание с пълно право да казваме, че

Драганово е село не само на градинари и

поети, но и на борци за обединението на

му поетите, вероятно повече отколкото у

всяко друго село. За да не помисли някой,

че се изхвърлям, ето ги повъзрастово:

Асен Разцветников, Камен Зидаров,

Стоянов и най-младата засега авторка

Данила Райчева. С драгановски корени

са Добри Ганчев, Петя Цолова, Георги

Илия Гогев, Никола Чолаков, проф.

Иван Коларов, Благомир Сираков,

съвсем основателно Драганово е село на

Сред ония с благодарност упоменати

редници трима носят единствена по

рядкост фамилия: Димитър Г. Хайлазов,

Григор Г. Хайлазов, Илия Ив. Хайлазов,

а към тях следва да прибавя ефрейтор

седем момчета и две момичета, никое

от обилните маляци не умрял, седемте

мъжкари се били в ония войни, един нямал

пълнолетие, слъгал наборната комисия

или тя си затворила очите, дали му пушка,

Маринковци, та с подофицер Владимир

Н. Маринков моите паметникувани

родственици стават петима.

градинари и книжовници.

Лействително впечатлява колко са

земите и людете ни

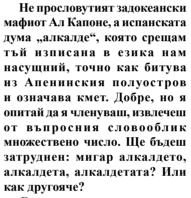
Отивайки от къщи до читалището, гдето пиша на компютър, по-скоро нескопосно боравя с виртуала, минавам досам паметника. Божке мили, днес никой не трябва да излага живота си за мати Болгария, колко малко се иска от нас да вършим кое що в името нейно. за всеобщото ни добруване, а правим ли го съзнателно и пеленасочено? Ни снаряди, бомби, куршуми ни обсипват, ни в окопи с мътна вода киснем, ни сух хляб гризем, ни чума, холера ни морят, ни въшки ни ядат, колко лесен е нашият бит спрямо предци, направо сме галеници на съдбата, глезльовци, дето все мрънкотят, попържат, негодуват колко им е зле, та се въпросом питам: засита, посрама нямаме

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

Впрочем току наблизо стои друг паметен знак, в същност малорзмерна отвесна плоча, удостоверяваща, че войната през 1944-1945 е отнела живота на още шестима драгановчани.

Господи Иисусе Христе, прости греховете и упокой душите на въпросните мои предшественици и на всички, умрели

АЛ

броя на селските ни жители, което дава неприкосновено, гаче свещена крава, и тъй сме онагледили нашата вярност към първообраза, пък нека съм напълно искрен: първопричината е дълбоко втълпеното ни раболепно преклонение към всичко инородно, което щом е такова, непременно и неизбежимо стои нал своенашето. Същия случай, а и не само той, наблюдаваме в мачете.

изискванията на отечествените всичко задгранично, та и през ум, още

както повелява истинска обич към нея.

КАТО СИНЬОТО МОРЕ

ОТЗИВ ЗА ЕДНА СТИХОСБИРКА

<u> Мария ГАНЧЕВА</u>

СРЕЩА

Вятърът очаквам да ме вземе – ще ме разходи като истински люше ме разсмее, без да губи време, ще грабне шапката на някой местен мим. Ще се усмихна, той ще ме разроши и ще вървим по пясъка така – приятели до края на живота си, или поне до края на брега.

И Е МОРЕ

И е море до края на сърцето, до края на живота ми е същото. Прегръщам този бряг до мене и всяка песъчинка ми е скъпа. Събирам късчета от светлината. тразена в плитчините близки. Оставам в тишината на вълната, за ла си чуя мислите. Във сънишата ми ще се излюпят истини, ще ги измервам в пясък, после с думи, ще се сравнявам с ветрове от изток и ще се намеря във изгубеното. Накрая като лодка на пристанището приливът ще ме люлее ласкаво. Ще се смаля до сините талази, за да се слея със водата. Ще изживея всеки тон на синьото, в лазурните очи ше се оглеждам. И ше ми стига само да го виждам. Море е! Чак до края на сърцето ми.

И НИЩО НЕ РАЗБИРАМ OT MOPETA Селвер

Аз нищо не разбирам от морета и от живота покрай този бряг. И пиша разни облачни куплети със ветровити имена. Аз нищо не разбирам от морета, от кораби, от възли и от пясък. Пропуква се от самота небето, но няма никой. Само аз съм. Аз нищо не разбирам от морета, от морски хора и от морски дни. И точно затова е съвършено: Аз нищо не разбирам от морета, от приливи, от отливи и котви. Но покрай морските човеци, Господи, обикнах и живота ти.

БЕЗ СТОЛИЦА И ПРОВИНЦИЯ,

без бряг и простори съм закотвено слънце, полу-остров, полу-кораб. Светлосянка от пръстен, мальк рак във пустиня, аз съм белег безплътен на една раковина. Само малко ми трябва да се върна на себе си – едно море със история и любов. Във Несебър.

Спънката идва от краесловното е, което сме запазили

Изнасям горните примери, защото Владимир Русалиев, Боян Мага, Георги далеч, далеч не са единственните или редки, Бонев, Петър Иванчев, Пеньо Цонев, напротив, онагледяват коленопреконния Емил Попов, Христо Папазов, Румен ни подход към другородните слова, което равнозначи с обидно пренебрежение към родното: не ни интересува, че възприета в тоя си вид думата у нас е неповрътлива. Маринов, Мартен Калеев. Прибавим Решението, сиреч избягването на ли тоже пишещите, ала не стихове, явната й тромоватост, е съвсм просто: Борис Каменов, проф. Христо Първев, клъцваме задната буква е и алкалд (мачет) става гъвкава спрямо родните Стефан Станев, живеещия в Унгария потребности: ето алкалдът, алкалда, Тошо Дончев, проф. Велин Станев, д-р алкалди, алкалдите, можем включително Преслав Стоянов, журналистите Тодор да извлечем алкалдка, сиреч кметица, Бочев, Денчо Куцаров, Тодор Атанасов, тоже и прилагателното алкалдски.

чуждото къде-къде превъзхожда присъщности, тъй като сме дресирани, тоест обучени, в действителност обуначени, да коленопреклонничим пред по-малко през сърце, не ни минава да Добри Н. Хайлазов, общо четирима. По обгрижваме синовно-дъщерно говора си родителка, Мария, и аз съм Хайлазов. мил, а не слепи послепели да мислим, че Добре помня баща й Михаил и трима нищинко вносно не бива да променим с негови братя, общо били девет деца, огледбългарските потребности, па вървим с рогите напред срещу тях, верноподаници спрямо чуждотии всякаквически.

Непростимото е, дека Институтът за български език ням немее, угодливо безмълвничи как правилно да постъпват не изостанал от батювците. Един паднал вестникари, телвизионери, преводачи с в Македония. Баба ми по майка е от оглед да не затлачваме бащино-майчината изказност с непохватности, а да я ревностно пазим гъвкава и благозвучна.

Широко, широко - като морето, а се е събрало в има-няма шестдесетина страници – това хубаво за сърцето и душата е в стихосбирката – дебютната! - на Мария ГАНЧЕВА.

Родена в Чирпан млада жена и "открадната" от Несебър, прегърната от морето – морето е в нея и тя е в морето.

"Пристанище за бури" – тази стихосбирка на Мария Ганчева – Драголова, както я знаят в Чирпан, представям, без да се впускам в многобройните посоки на вятър, издул морски платна, на морски залези, сплетени във въжета...

Мария Ганчева – най-синьото име, което съм срещал, "с море до края на

Представям само морето и Несебър - те са същност вече на поетесата и на нейните стихове. Несебър е вълшебство от рибарски тайни, крясък на гларуси, истории на хора, преминали оттука - "и дори след хиляди любови, / да бъде все така неустоим и хубав." С една топла

...Без него съм безветрие от рими и заличено от прибоя име." ("Несебър")

Авторката обича синия цвят и стиховете й са напоени със синьо: "заливите се обичат чак до синьо" ("Терзание на брега"), "Така да ме обичаш – чак до синьото" ("Така да ме обичаш – разпиляна), "В небесносиньото ми тяло" (Автопортрет в цветове"), "Ще поостана в спомена на синьото" ("Отрезвяване")...

И, разбира се – морето! Морето е във всяко стихотворение: уж нищо не разбира от морета: Аз нищо не разбирам от морета,

от приливи, от отливи и котви. Но покрай морските човеци, Господи, обикнах и живота ти. ("И нищо не разбирам от морета")

В стиховете има обич – с всичките нюанси на обичта, има любов - с всички светлини и полусенки на любовта, с вярата в истории, "които свършват с обичане..." ("Зимна граматика"). Всъщност, защо са повече думи!

Не те ли заинтересува вече тази стихосбирка, читателю? Аз спирам дотук – ти продължи и няма да сгрешиш. Потопи се във водите на това "пристанище за бури", в което има място и за твоето сърце.

А за Мария – поздравления! Чакам втората стихосбирка...

Трифон МИТЕВ

Иван СУХИВАНОВ

Благовеста КАСАБОВА

През четиридесетте години българските писателки имат добро име, ценят високо постиженията им не само у нас, но и в чужбина. Повечето от известните имена се превеждат поне на два езика.

В списание "Донау Еуропа", издавано на немски в Булапеша, се публикува изследователска статия от Гизело Тарцай Папи за няколко вилни наши писателки и поетеси, "... Евгения Марс, Мара Белчева, Дора Габе, Елисавета Багряна, Мария Грубешлиева, Магда Петканова, Фани Попова-Мутафова, Ана Язова, Ана Каменова, Калина Малина...

Събитията у нас обаче съвсем не се развиват така, както е предвиждала и както е желаела Фани Попова-Мутафова. Радостта от обединението на България помръква.

Идва 9-ти септември 1944 година и тя разбира, че е жестоко излъгана, с отрязани криле и скършена вяра. "Новият ред", на който толкова много е залагала, се е оказал фашизъм, а синеоките рицари - нагли завоеватели. Всичко се срива с гръм и трясък. На власт идват тези, чиято идеология тя никога не е приемала, идва другият свят, от който се ужасява.

И драмата не закъснява. Започват страданията, отричането, поругаването, моралният тормоз. Веднага във вестник "Работническо дело" (1944, бр. 15) излиза статия "Фашизмът в българската литература" от Борис Делчев, в която на унищожителна критика са подложени списание "Златорог", Владимир Василев, Иордан Бадев, професор Казанджиев, Георги Константинов

"... Ала фашизмът - гневно се възмущава младият тогава критик - оказва влияние не само върху литературната история и критика, а и пряко върху художественото творчество. На първо място плод на неговото влияние са множество от историческите съчинения, които се появиха като гъби след дъжд... В тези съчинения произволно се преиначаваше историческата истина, за да се засилят шовинистическите и фашистки настроения на читателите... Фашистките влияния проникнаха в творчеството на по-голяма част от официалните писатели. Тях можем да открием у Ангел Каралийчев, Чилингиров, Арнаудов... Ала особено трябва да се подчертае фашисткия облик на Фани Попова-Мутафова, Павел Спасов, Чавдар Мутафов, Димитър Талев... Разбира се, тази литература съвсем няма качества на художественост... Наша длъжност е да ги търсим, открием и посочваме на читателите.'

Много години по-късно, когато "Дневника" на Борис Делчев беше издаден посмъртно (1995), той признава пред себе си, че не е бил прав, но... такива са били времената.

Какъв фашизъм се проповядва в трилогията за Асеновци, в легендите, в разказите за славното ни минало? Та нали това наше славно минало е съществувало, то не е измислица или плод на писателско въображение, и защо трябва да се отричаме от него.

Появяват се и други непримирими отзиви

ИЗ "НАКАЗАНИЕ БЕЗ ПРЕСТЪПЛЕНИЕ"

на биещи се в гърдите привърженици на новата власт. И последствията не закъсняват.

В края на септември 1944 година се свиква събрание - общо, на Писателския съюз, на което с единодушие - представям си какъв е бил страхът за собствената кожасе изключват от неговите редове двадесет и девет души.

"...Писателският съюз днес има

общо събрание... на което присъства и министърът на социалната политика Григор Чешмеджиев. Събранието бе открито с кратко слово от председателя Трифон Кунев... Въз основа на чл. 14 от Устава, Управителният съвет на Съюза предложи изключването на двадесет девет души, които в миналия режим са подкрепяли и насърчавали с перо фашистката власт. Отстранени са... следните лица: Боглан Филов, Йордан Бадев, проф. Б. Цонев, Фани Попова-Мутафова, Чавдар Мутафов, проф. Любен Владикин, проф. Михаил Арнаудов, Димитър Гаврийски, Звезделин Цонев, Никола Т. Балабанов, Димитър Симидов, Янко Янев, Борис Маковски, Змей Горянин, Павел Спасов, Димитър Талев, Кирил Кръстев, Георги Константинов, Йордан Стубел, Славчо Красински, Яни х. Янев, Петър Горянски, Нейчо Илиев, Владимир Василев... Събранието единодушно прие предложението за изключването от Съюза на горните писатели..."

Тази мярка обаче не е най-страшната. Навярно Фани Попова-Мутафова не го е приела толкова трагично. Тя е смела жена, не хленчи и е готова да отговаря за деянията си. И самата понякога се учудва на това си качество.

,...Аз - малката, слаба, страхлива жена, която не смее да отиде на зъболекар, понякога сама се учудвам на дързостта, с която съм дирила опасностите, сякаш ми е правило удоволствие да се премеря силите с тях и не мога да си обясня хладнокръвието, което ме обхваща при срешата с истинската заплаха. Сякаш друг човек се появява внезапно в мен и изместя поета и мечтателя. Сигурно това "друго" идва от Севлиевския род. Севлиевци са человеци, както пише в един Цариградски вестник, някак събуденички от всяка страна, като ги прегледах и от към търговията, и от към учението са любители... Те на грък владика нито милостиня дават, нито ръка му пелуват и не искат нет да го видят...?

Тошото тепърва предстои. На 19 март 1945 година Фани Попова-Мутафова е изправена пред Народния съд.

...Бях в Германия - отговаря тя на въпросите на съдиите - след миналата война и видях нейните страдания. Ние като народ, пострадал от Версайските диктати също страдахме и имахме съчувствено отношение към Германия, към германската култура винаги съм имала благоприятно отношение. Политическия режим съм ценяла дотолкова, доколкото е имал благоприятно отношение към нашия народ..."

По-нататък обяснява, че прогерманската й ориентация се е дължала на... "понеже се разрешаваха общонационалните български интереси".

Да, сигурно това е истина. В "новия ред" на Германия тя е виждала и подкрепяла не национал социалистическия рай, По другите стени картини и снимки, а в а страната, която ше помогне да се разреши веднъж завинаги Обединението на нацията, за което положиха костите си не малко славни мъже, и което беше съкровено желание на пелия ни народ още след Освобождението.

Обвиняват я и за дейността й в Европейския писателски съюз, като приемат "Клуба", създаден у нас в тези години като негово подразделение с прогерманска насоченост.

....Той не беше прогермански - отговори тя - новият клуб за контакт и размяна на мисли между писателите от различни страни на Европа, бе определен да замести разтурения Пенклуб... Ние образувахме секция на Международния сьюз и го нарекохме "Иван Вазов". ... Аз получих покана от Ханс Кароса. Преди да замина, говорих с председателя на нашия съюз - господин Чилингиров. Ходих в Министерството на просвещението, да се информирам мога ли да замина. Общо беше мнението, че всяка международна връзка е от полза за страната...

След като се завръща в България от Ваймар започва да изпълнява възложената й задача - да събере сто и петдесет български писатели за членове на Европейския писателски съюз...

След много години Фани Попова-Мутафова ще сподели с Евгения Кюранова: "...Най-обидното е, че едни и същи хора, които ме клеветяха в немското посолство преди, сега ме клеветят в руското. А аз съм само българка и държа

Одобрени за членове на българската секция към Европейския писателски съюз са: Кирил Христов, Теодор Траянов, Димитър Шишманов, Павел Спасов, Николай Марангозов, Чавдар Мутафов, Илия Мусаков, Димитър Панталеев, Атанас Далчев, Димитър Талев и още трима преводачи.

В Народния съд я питат още: "какво е мнението й като писател историк за катастрофата на България".

"...Ние бяхме излъгани - отговаря тя - от четиринадесетте точки, които не бяха приложени към малките победени нароли."

Друг въпрос: "...Не стигнахте ли до извода, че пътят с Германия води до гибел?" Отговор: "...Аз не съм участвала в сключването на пактове и не нося вина за тях... Като писателка аз бях една съвест, едно сърце, което отстоява интересите на своя народ, според неговия пулс...

Присъдата е произнесена на четвърти април 1945 година. Съд в състав: Димитър Димитров (председател на Софийския областен съд), Веселин Георгиев (Андреев), Димитър Георгиев (общественик и журналист), я осъжда на седем години строг тъмничен затвор, лишаване от права за десет години и десет хиляди лева глоба. Заедно с нея са тях четириналесет на смърт.

Четиридесет и седем години след това във вестник "Демокрация" излиза публикация на Георги Тахов, който описва преживяванията па писателката

"...Остригана, с кърпа - за да прикрие женското си оскверняване - сред другите година. Тогава работех в библиотеката затворнички е и писателката Фани на читалище "Бачо Киро", на булевард Попова-Мутафова". В началото е "Христо Ботев" № 1. Писателката поставена в единична килия, после в обща с една психично болна, после пак в

"...Няколко години преди смъртта й продължава Георги Тахов - я посетихме с литературния критик Борис Делчев. Жилището й тясно, наследено от баща й... На една страна портрета на Чавдар Мутафов, също минал през чистилището на Народния съд (когато я пускат от затвора, вижда некролога му пред входа). ъгъла венче от изсъхнали цветя. "Изплете ми го Чавдар на Витоша... Бяхме толкова "...На всеки от трите етажа имаше по 120 килии във всяко крило. А на всяко крило по един нужник. Във всеки от тях по из усещах, че е някъде далеч и само една чешма... От потта или от страшните тялом присъства в момента. Пръстите сънища сламениците миришеха на мухъл. й, побелели от студа, продължаваха Не ми даваха хартия и се опитвах да нетърпеливо да стискат молива и разбрах, пиша върху пликовете на писмата, които получавах..."

ноември 2022

ФАНИ ПОПОВА-МУТАФОВА

В печата продължават да излизат публикации, насочени срещу нея.

...Висока нравствена цена плаща човек - даже и след смъртта си - когато се наема да служи на нечии интереси, или високо да прикляка пред властимеещите - не мога да си обясня напълно и повелението на някои критици, които преди това възхваляваха историческите произведения на писателката, а само две-три години по-късно дамгосваха с нажежено перо същите произведения.

Ето например какво пише Цветан Минков, след като преди да я осъдят, публикувал не една и две утвърдителни рецензии:

"...Фани Попова-Мутафова е найталантливата представителка на този вид (фашистка, б.а.) историческа литература. Историческите й романи са парадна идеализация на царско-болярския феодализъм, без опит да се разкрият изострените социални противоречия и борби, особено при Асеновци. Тя засяга много битови подробности, предимно из живота на висшата класа, а представя народа като безлична маса, опиянена от величието на своите потисници и

Жертва на идейното му негодувание са и Емил Коралов - е, тук вече е попрекалил. Но пък има доблест да признае, че е

Такива са били времената, ше каже някой. Времената са все някакви, зависи от нравствената съвест на твореца.

Фани Попова-Мутафова лежи в затвора две години. След излизането си не може да издава, не може да печата. Трудно си изкарва хляба - главно с преводи и редактиране, но не се оплаква и не проси

Спомням си, трябва да е било 1959 живееше в същата кооперация. Един ден се отби да потърси някаква книга - вече не си спомням коя. Оказа се, че книгата е заета и не можахме да й услужим. След известно време върнаха търсената книга и аз побързах да й я занеса. Беше болна и лежеше на кревата, свила колене, с разхвърляни около нея листчета и нещо пишеше.

Подадох й книгата и се извиних, че идвам без да я предупредя. Тя ми се усмихна мило, благодари ми, но виждах, че е притеснена. Одеалото, което покриваше коленете й, беше доста поизтъркано, млади..." За затвора разказваше с ужас: стаята беше студена, а тя изглеждаше посивяла и още повече смалена.

> Казахме си още няколко думи, но че трябва да си тръгвам...

БЕЛИЯТ

себе си. Ако самият дявол с рога и копита бе се появил в този момент, нямаше да Между рибарите отдавна се носеше слухът за огромен бял делфин, който нощем

къса мрежите, явява се само в неспокойни води и обръща лодки... Никой не знаеше дали това е истина, а този, който го беше виждал, вече не беше между живите... А един рибар, Йочев, стигна дотам да

твърди, че уж бялата риба проговаряла с човешки глас, и че това всъщност май е свирепа русалка, която си отмъщава на хората за нейни си там неща... Йочев се заканваше, че ако срещне белия злодей, знае как да се справи с него, щото навремето баща му го научил как да примамва и шепне на рибите магични слова... какви точно само той си знаел.

Това си оставаха легенди, докато един ден лодката на Йочев не се прибра в рибарското селище. Денят се случи мъглив и мрачен, а поривите на вятъра вдигнаха голяма вълна привечер. Рибарите умуваха и се чудеха какво да правят. Решиха да изчакат, защото Йочев беше опитен рибар и вероятно беше решил да не се връща тая

Около полунощ времето рязко се влоши. От черните облаци се изси-па дъжд като из

ведро и мълнии прорязваха зачервеното небе над бурното море. В рибарското селише никой не спеше и всеки си мислеше за Йочев всякакви предположения. Вързаните псета лаеха като бесни, а вятърът им пригласяше и виеше на умряло...

На другия ден лодката на Иочев акостира сама н пяська. Мачтата й счупена, с едно омотано въже около

нея... От него ни кост, ни вест. Освен една скъсана дебела корда на въдица. Какво се бе случило никой не знаеше. Започнаха да гадаят. Някои смятаха, че Белия делфин след дълга и упорита борба е издърпал Йочев в морето... Другия смятаха, че Йочев се е удавил, след като се е подхлъзнал, докато прибирал платната в бурята. Накрая всички се прибраха по домовете си със свити сърца. Надеждата, макар и ефимерна, не ги бе напуснала...

На другия ден Барбуна, приятел на Йочев, се сети в кръчмата, че Йочев му бил разказвал, че това не е обикновена риба, а библейска, същият онзи левиатан, който порел Черно море преди няколко хиляди години... Досега се криел в един подводен кратер, но сега, ожаднял за кръв, отново изплувал от древното море и гонел човешка плячка... Рибарите гледаха Барбуна и клатеха глави, често им се случваше да слушат пиянските му брътвежи, но този път тръпки ги побиха. Някой се сети, че само Йочев се осмеляваше да излиза сам в морето на Илинден... На, сега го сполетяло това, но той сам си го търсел.

На третия ден по обед в кръчмата влезе Марин Ахуто, трийсетгодишно момче, което не беше много тамъндъ с акъла. "Кит... самоубиец..." - изломо-ти той и сочеше някъде навън. В кръчмата стана тихо като в храм. Рибарите се опулиха и заозъртаха. "Какъв кит бе, Маринчо?" – благо попита

- отвърна Марин. "Сънувал си го, няма китове в Черно море..." - изправи се авторитетно Барбуна. Физиономията на Маринчо се изкриви от обида: "Видях го...

"Добре" - каза Марин и тръгна към и в рамката й се появи Йочев, целия омазан с кръв. "Трябва ми ремарке, голямо ремарке.." - изтърси той и погледна зад

удиви повече рибарите. "Я сядай!" викна му Барбуна. "Невено, едно шише "Финландия"" – обърна се той към Разказът на Йочев бе накъсан зреченията му завършваха с недомлъвки. От време на време спираше и се замисляше, очите му горяха. Рибарите разбраха, че Йочев не е на себе си и вижда неща, които

те не могат да видят, но никой не посмя да

"Стъмни се изведнъж и почна да святка... и когато посегнах да хвана такелажа, Той дойде с голямата вълна... хванах куката и го праснах по гърбината... но съм се навел и паднах от палубата... и тогава Той зина уста и... ме глътна до кръста...дорде се осеферя ме налапа целия... извадих ножа го разпорих отвътре... измуча като добитък... и се понесе напред... успях да го яхна и се хванах за плавника... колко време сме плавали така не помня... вилях: голям като цистерна на Лукойл... и тогава ме хвана страх... не беше делфин... Кит! Кашалот!" – Йочев млъкна. Всичко го зяпаха и следваха с очи ръкомахането му.

.Няма китове в Черно море" – продължи

"Няма, ама има!" – удари с юмрук по мясятя Йочев. "Който не вярвя, ля тръгвя мен сега!"; "Тез деветини ги разказвай на баба си!" – изрева Барбуна. "Йочев, по-голям лъжец не съм срещал... че и Маринчо подучил, бахти..."; "Барбун, по-глупав човек от тебе не съм виждал... хващаш ли се на бас?"

Тръгнаха вкупом след Йочев. милионер вървим..." – не мирясваще Барбуна. "Само да не го набарат циганите тоя кит... че само гръбнака му ще

Наближиха мястото, за което Йочев твърдеше, че оставил кита. Брегът бе иочурлив и обрасъл в тръстики. Йочев внезапно спря:"Трябваше да вземем трактор... как ще го измъкнем от водата..."

Изкачиха се на малка дюна. Долу, до водата, се виждаше избелен скелет на дърво, изхвърлено от вълните... "Не е това" – каза Йочев. "По-нататък май беше"... Тръгнаха успоредно на брега. Изкачиха бързо пак една дюна. Долу в тръстиките белееше нещо... Маринчо се спусна на бегом през тръстиките. "Насам, насам!" – чу се гласа

Групичката на рибарите се поолюля в миг на колебание. След това всички хукнаха натам. "Браво, Йочев!" - извика някой. "Ще видим дали е за браво" – измърмори Барбуна и се сурна подир другите.

СПАСИ НИ, ИИСУС!

Имам гараж, в който спокойно се ширехме работи с малката ми форд фиеста. През дълбоките зими - колата ми на сухо, а в 40 градусовите горещини - на сянка. Малка количка, малко място. Даже да е вътре, в дъното има кът, компания ни правеше и поетесата Милвира. За нея бяхме заделили малко шишение уиски. (Да не я унижаваме с просташко питие). Тя рецитираше права разпалено новите си втора ръка. И реши да го обнови. Това посегна към него. стъжни живота на фиестата и моя найвече. Не му се даваха двеста лева за камион, който да разкара старите мебели на сметище, одобрено от общината. Все още в някои от тези остатъци от предишно обзавеждане има хляб, така да се каже. талант да се пазаря. Почувствах се ограбен, А някои бяха почти като нови. Поне тях можеше да ги отнесе в къщата си в Малко Дряново. Но жена му Кина тропна силно с се Иисус. юмруче по масата, гражданка от сой, та

- Само нови мебели, нищо друго не признавам - и го изгледа кръвнишки.

И баджанака Петко се предаде след третото тропане. Живеехме в един блок. Нямаше как да му откажа, и жена ми беше на тяхна страна. Той нямаше реално виждане по въпроса и къде-къде, мебелите тръгнаха към моя спретнат гараж. И го запълниха до край. Настъпиха трудни дни. Аз и колата останахме безпризорни. Аперитивите с Динко останаха една мечта. Поетесата спря да ни поздравява. Петко се почувства неудобно в началото. Обешаваше да закара на село старата покъщнина. Напомнях му всяка седмица. Но месеците минаваха и той не предприемаше нищо, за да изпълни обещаното. Напротив - дозапълни гаража, какъвто е и пазарлъка ни. гаража с метални тръби, изрязани от парното, стар електрожен, тежащ около петдесет килограма, хладилник "Мраз", друг хладилник "Самсунг", развалена пералня, изгоряла прахосмукачка. Недоволството близки. Ето криза е, дървата скъпи. Идва ми набъбваше, издуваше се като плондер. зима, могат да се начупят - талашита Явно тези неща не му трябваха, си казах аз, дава много енергия при изгаряне. Да, но и реших да действам кардинално. Додето се оформи в идея, след като край кофите за боклук открих залепени обяви "Изкупувам хладилници, ел.техника и други". Това са моите хора, си казах. Откъснах една отиваше на развала. Но електрожена все пак и на другия ден позвъних. Отговори ми 🔝 ги съблазни. Било тежко за двама, как ще благ мъжки глас, на не много правилен качат мебелите. Тогава няма електрожен, български. Обясних му за какво става дума казах по-твърдо. Съгласиха се накрая. Пък и и се уговорихме за другия ден. Още в девет часа фирмата се озова пред гаража с един възраст към тридесетте. Единият по-едър и пари и отпрашиха към Нова Загора... на ръст, малко на Рамбо го даваще - наперен. широкоплещест. - Кой е шефа - попитах направо

- Аз съм - Иисус. Приятно ми е! - каза той. - Ти да не си пратеник Отгоре - пошегувах се аз, - точно Той ми трябва.

- Не съм Господ, но дойдох да те спася от боклуците - каза, като погледна в отворения гараж, - а това е Иван - посочи ортака си. го насъсква постояно срещу мен. Но това е Явно ортакът се беше обадил по телефона друга история... с нежния кадифен глас. Но това са си техни

- О'кей, почвайте да товарите гардеробите - разпоредих се аз.

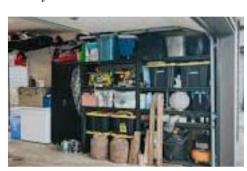
Те се засилиха обаче първо към железни те тръби, останали от парното, после където на две столчета сядахме със съседа към хладилниците, прахосмукачката Динко на ракийка надвечер. Някой път и друга железария, макар и по-дребна. Отвориха канала на гаража и от там измъкнаха две джанти. Бяха от колата на сина ми, но докато взема решение, те ги хвърлиха в камиона. Щях да имам стихове, а ние я аплодирахме, надигайки разправии. Преглътнах в интерес на чашките. Но идилията приключи, след като почистващата акция. По едно време Иисус баджанака купи на сина си апартамент видя електрожена, очите му светнаха,

> - Това не! Казвай до тук какво ще дадеш като пари - засякох го аз.

- Ами, чичо, ти кажи...

Аз да кажа, той да каже... и се разбрахме. От 150 лева слязохме на 30 лева. Нямам

- Вземам и електрожена, нали - ухили

- Той не влиза в сметката до тук, момчета. Това са най-малко петдесет килограма чиста мед. Ще спечелите много от него. Бих ви го харизал, ако качите всички талашити, гардероби, секции и опразните

Започна една пледоария от тяхна страна, че какво ще правят тази дървения, къде ще я слагат. Нямали нужда от мебелите. Агитирах ги да ги подарят на роднини и отделял отровни газове, възрази Иисус, като по-просветен. Загрижен за екологията... Получи се ступор, цугцванг, както в шаха. Изглежда, че нямаше полезен ход. Сделката аз им помогнах, доколкото мога.

Качиха последно електрожена в кабината, раздрънкан микробус. Слязоха двама роми на дадоха ми 20-толевка, защото нямали други

Отново възвърнах гордостта си. Аз и форда фиеста сме спасени от лошите метереологични условия. Той ще си стои на сухо, а ние до него ще продължим да си пием ракията с приятелите и ще се наслаждаваме на новите стихове на поетесата Милвира. Иисус ни спаси.

С баджанака не си говорим вече, жена му

Атанас ЦОНЕВ

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888 790 135 Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов-1988" E-mail: lit glas@abv.bg Интернет страница: literaturenglas.com IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF УниКредит Булбанк Стара Загора

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

Печат: "ЛИТЕРА ПРИНТ" АД - Стара Загора

егоизмът и безразличието. И тази пълна

отдаденост на себе си и на цигарите,

тази безпрекословна вярност към тях, и

начина, по който те изгаряха бавно и не-

умолимо парчета от тялото му. Поняко-

га го гледах да стои кротък, неподвижен

и усмихнат и си мислех, защо винаги не

е такъв? Веднъж след поредния скандал

с майка, той ми донесе в леглото чаша пресен сок. Изглеждаше като малко

дете, което прави опит да се помири

с теб по най-простия и наивен начин.

Казах си, защо ли не е винаги такъв?

Страхувах се да не стана като него, да

не заприличам на него. Това беше страх,

който идваше и си отиваше, и все още

не знам, дали съм го преодолял. Просто

се надявам да успея да се преборя с него,

Христос Армандо ГЕЗОС

Седя с отворен плик в ръце. Гледам медицинските резултата и се опитвам да си припомня кога за пръв път баща ми издуха обичайния мастит облак дим в лицето ми. Като че ли още не бях навършил пет години. Хапвах с детска наслада парче лимонов пай, който беше направила майка, а той седеше там до нас, като един вечен и застаряващ Прометей с пламъка, упорито забит между пожълтелите му пръсти. Това е първата картина, в която си го спомням. Преминал съм вече петдесетте, с очила, плешива глава и корем, осеян с безброй бучки от мазнини, които плуват в кръвта ми като угоени голи охлюви. При това са толкова много, че се чудя как не запушват артериите ми, а кръвта се събере и намери излаз през порите на кожата ми, като през цвъртящи гейзери... псссъъъ. Да, това беше наистина първият образ, който изплува в съзнанието ми. Но повече от сигурно е, че много по-рано баща ми въобще не го беше грижа за нас, близките му, принадлежащи към категорията от хора, на които димът не допадаше, не харесваше или просто не го понасяха – дори и ако тези близки бяха беззъби деца, нерешили още дали млякото им харесва с или без какао.

Пушенето беше единствената му страст. Храната за баща ми беше неизбежна биологична потребност и причина да се оплаква от майка ми, когато нямаше нищо сготвено у дома. По този начин той попадаше отново в центъра на вниманието, както бебето, което плаче, за да го насучат. Не се докосваше до алкохола, с хазартни игри не се занимаваше. За щастие не биеше майка ми, голям проблем за времето си. Затова пък пушенето беше единствената му връзка с мизерния микрокосмос на забавленията му, а димът около него се увеличаваше и придобиваше формата на солидна сива стена, която го изолираше от другите или по-точно го изолираше още повече, защото баща ми винаги е бил самотен човек. Помня как седеше в неговия си ъгъл, далеч от всички, без да говори и без да се смее, а цигарата се движеше напред-назад от устата към пръстите му като факла. Цигарата сякаш заменяше всяко задължително социално общуване, нещо, което па свой ред би го депресирало или изнервило, но пък му изсмукваше всяка капка енергия, която би могла да бъде насочена към мен или жена му.

Той заспиваше, където свареше, на стола или на походното легло, или пък на дивана. Главата му падаше назад към гърба. Оставяхме го за минута да се поуспокои, но той направо разтърсваше света с хъркането си. Беше много нервен човек, който се забавляваше единствено чрез спането. Макар и да не се изморяваше от нищо, събуждаше се само за ядене. Ядеше, мърмореше, а след това отново заспиваше. Сега, като

седя тук в чакалнята, си спомням, че баща ми правеше всичко с цигара в ръка. Така че всяко негово движение макар и рядко, беше демонстрация на саможивата му неподвижност, а всяко негово продължително мълчание и безразличие към нас взимаше форма на болезнено отсъствие в сивото платно на Лима.

Помня, бях още в началното училище. Когато стаята се и изпълнеше със задушаващ гъст дим, ако не можех да отида в друга стая, се отивах да завъртя главата си като перископ в такава посока, че да бъде извън това отровно море. Поемах си дълбоко дъх и след това се връщах към дъното на същото море или пък вдигах блузата си над носа, така че да мога да дишам през нея. По такъв на-

чин въздухът се филтрираше и не вонеше толкова ужасно. Прибягвах до това алтернативно решение твърде рядко, тъй като тогава ме беше още срам да изразявам явно недоволството си. Това беше и причината никога да не изявявам претенции и да не искам категорично от баща ми да загаси цигарата си. Пък и какво ли би могло да направи едно малко дете?

В юношеските си години започнах да оказвам буйна съпротива, виках, че не мога да издържам повече и че се задушавам, а той ми отговаряше, като размахваше ръце и разпръсваше пепел и дим из стаята: "Е, какво да правя, да не пуша тогава, защото ти не можеш..." Мама мърмореше, че ни е усмърдил, а той си знаеше неговото, дори не помръдваше. Само бръчките около очите му и раните от чесане по темето, както и упоритостта, загнездила се в главата му, нарастваха. Рядко ми говореше за каквото и да било – за нещо незначително или за нещо по-важно. Подминаваше без благопожелания празниците и не ми купуваше никакъв подарък, тъй като вечно

нямахме пари. Изпитвах болка, когато го виждах всеки ден да вади от джоба си петдесетачки, за да си купи онзи квадратен пакет, с който поддържаше онова равномерно – излизащо от устата му хъркане – през всички тези години като рева на зловещ и умиращ звяр. Около три-четири часа сутринта го чувах как си дереше гърлото, което с течение на годините нарастваше интензивно.

По-късно, вече в университета, за известно време успях да избегна проклетата димна завеса, но скоро след това започнах да ходя по места, които намразих — с надута музика и претъпкани с хора. Ходех там, за да се запозная с някое момиче и да се харесам на новите си приятели, които ме смятаха за

ПОДАРЪКЪТ

смотаняк, понеже не пиех и не пушех. Те направо оцъкляха очи, когато им кажех, че никога не съм държал в ръцете си цигара. Докато ходех по тези места, в началото закривах носа си с блузата, по стар навик, за да филтрирам някак си въздуха, който дишах, но пак трудно се издържаше. Оставах с тях, защото до голяма степен исках те да ме харесват, та дори не ме беше грижа за факта, че щом се върнех призори у дома, щях да плача, докато заспя. Този отчаян опит естествено не доведе до никакъв резултат. Моите приятели продължаваха да ме смятат за смотаняк, дори сноб и лека-полека ме отхвърлиха и дори ме прогониха от града с необичаен вид прокуда. Това се случи, когато една вечер отидохме в най-модното заведение в града, където не можеш да видиш и на метър от носа си, а за да се промъкнеш между хората, трябваше да прилепиш ръцете си до тялото. Дори и сега не знам защо? Може би защото вентилацията се беше повредила или там нямаше друг непушач освен мен, или просто не издържах повече да се преструвам. Започнах да треперя, да се потя и да се блъскам в тълпата. Излязох от заведението много трудно и с прогизнала риза. Повървях няколко метра, а след

Худ. Валентин ДОНЧЕВСКИ, Мираж по Екзюпери

това настъпи пълен мрак. Единственото нещо, което си спомням, е, че се събудих в болнично легло.

Баща ми беше на осемдесет години, когато почина от инфаркт. Бях в чужбина по работа и се върнах незабавно за погребението, взимайки няколко дни отпуск. Плаках, разбира се, но това беше по-скоро рефлекс – нещо, което тялото ми просто чувстваше, че трябва да направи, едно подтиснато ридание, едва доловимо, придружено от малка въздишка на облекчение, за една секунда само, в продължение на една микросекунда. Не, не беше лош човек. Най-голямото му престъпление бяха

дим, особено в ранната детска възраст. Възможно било ракът да е предизвикан и от това обстоятелство. Аз правех необходимото през всичките тези години. Хранех се здравословно, играех футбол два пъти седмично, ограничавах доколкото можех стреса. Да, стараех се, но в крайна сметка никога не се знае, откъде може да дойде злото. Добре казват хората: никога не се знае. Може дори да не си минал край сервиз за ремонт на автомобили и върху ризата ти внезапно да се появи бензинено леке. Може да не си докосвал никога цигара, а белият ти дроб да бъде унищожен от рака. Нека бъде така, не обвинявам баща си, може би дори нямам право – както вече казах, не е ясна причината. Така или иначе, чувствам вътрешна радост, сега усещам едно парче от баща ми да нараства в мен. Това е отпечатък от него, толкова релефен и представителен, сякаш го е гравирал сам, с

умели движения. Мисля, че това е единственото нещо, което ми е давал толкова щедро и решително и това за първи път ме сближи донякъде с него. Може би изтръпването от травмата, или пък прекалено монотонните бели стени и тази кисела миризма на чиста болница ме правят толкова хладнокръвен. Знам обаче, че когато се прибера вкъщи, когато видя жена си и я прегърна, когато помириша косата й, и почувствам докосването на рамото й по бузата ми, ще изпусна плика с медицинските резултатите от ръцете си и ще заплача. Тогава ще прегърна малкия си син и ще го попитам: какъв подарък иска за рождения си ден.

Превод от гръцки: Румяна Михова-Куцумбу